

איכה וירמיהו

Torah in Motion, Tamuz-Av 5784

Baba Batra 15a

Jeremiah wrote his own book, and the book of Kings, and Lamentations.

Yirmiyahu 8

(13) 'I will utterly consume them,' says Hashem. 'There shall be no grapes on the vine, nor figs on the fig tree, and the leaf shall fade; and what I have given them shall pass away from them.'" (14) "Why do we sit still? Assemble yourselves, and let us enter into the fortified cities, and let us be silent there; for Hashem our God has put us to silence, and given us water of gall to drink, because we have sinned against Hashem. (15) We looked for peace, but no good came, for a time of healing, and behold, dismay! (16) The snorting of his horses is heard from Dan. At the sound of the neighing of his strong ones the whole land trembles; for they have come, and have devoured the land and all that is in it; the city and those who dwell therein." (17) "For, behold, I will send serpents, adders, among you, which will not be charmed; and they shall bite you," says Hashem.

Yirmiyahu 9

(16) Thus says Hashem of Hosts, "Consider and call for the wailing women that they may come; and send for the skillful women, that they may come. (17) Let them make haste, and take up a wailing for us, that our eyes may run down with tears, and our eyelids gush out with waters. (18) For, a voice of wailing is heard out of Zion, 'How are we ruined! We are greatly confounded, because we have forsaken the land, because they have cast down our dwellings.' (19) Yet hear the word of Hashem, you women, and let your ear receive the word of his mouth; and teach your daughters wailing, and everyone her neighbor lamentation.

Shoftim 11:40

...That the daughters of Israel went yearly to lament the daughter of Jephthah the Gileadite four days in a year.

Mishnah Moed Katan 3:9

On Rosh Chodesh, Hanukkah and Purim, the women may both wail and clap their hands in mourning. On both Chol Hamoed and the abovementioned days they may not lament. After the deceased has been buried they may neither wail nor clap.

What is considered wailing? This is when they all wail together simultaneously. And what is a lament? This is when one speaks and they all answer after her with a repeated refrain, as it is stated: "And teach your daughters wailing and everyone her neighbor lamentation" (Jeremiah 9:19).

But with regard to the future, the verse states: "The Lord shall cause death to vanish into life eternal, and the Lord shall wipe away tears from all faces..." (Isaiah 25:8).

1. גמ' ב"ב טו ע"א

ירמיה פתב ספרו וספר מלכים וקינוח.

2. פרק ח'

(יג) אסף אסיפם נאם יקוק אין ענבים בגפן ואין תאנים בתאנה והעלה נבל ואתן להם יעברום: (יד) על מה אנחנו ישבים האספו ונבוא אלערי המבצר ונדמה שם כל יקוק אלהינו הדמנו וישקנו מיראש כי חטאנו ליקוק: (טו) קנה לשלום ואין טוב לעת מרפה והנה בעתה: (טז) מדן נשמע נחרת סוסי מקול מצהלות אביריו רעשה כל הארץ ויבואו ויאכלו ארץ ומלואה עיר וישבי בה: ס
(יז) כל הנני משלח בכם נחשים צפענים אשר אין להם לחש ונשכו אתכם נאם יקוק: ס

3. פרק ט'

(טז) זה אמר יקוק צבאות התבוננו וקראו למקוננות ותבואינה ואלה החכמות שלחו ותבואנה: (יז) ותמהרנה ותשנה עלינו נהי ותרדנה עלינו דמעה ועפעפינו יזלרמים: (יח) כי קול נהי נשמע מציון איד שדדנו בשנו מאד פיעזבנו ארץ כי השליכו משפנותינו: ס
(יט) כישמענה נשים דבר יקוק ותקח אזנכם דבר פיו ולמדנה בנותיכם נהי ואשה רעותה קינה:

4. שופטים יא:מ

מימים למימה תלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח הגלעדי ארבעת ימים בשנה: ס

5. משנה מו"ק ג:ט

בראשי חדשים, בחנכה ובפורים, מענות, ומטפחות בזה ובזה, אבל לא מקוננות.
נקבר המת, לא מענות ולא מטפחות.
אינה עוני, שכלן עונות באחת. קינה, שאחת מדברת וכלן עונות אחריה, שגאמר (ירמיה ט), ולמדנה בנותיכם נהי, ואשה רעותה קינה.
אבל לעתיד לבא הוא אומר (ישעיה כה), בלע המות לנצח, ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו':

II Chrocniles 35:25

And Jeremiah **lamented** for Josiah; and all the singing men and singing women spoke of Josiah in their **lamentations**, to this day; and they made them an ordinance in Israel; and, behold, they are written in the **lamentations**.

Moed Katan 26a

From where do we derive that one must rend his garments when a Torah scroll has been burned? As it is written: *"It happened, when Jehudi had read three or four leaves, that he cut it with the penknife, and cast it into the fire that was in the brazier, until all the scroll was consumed in the fire that was in the brazier."* (Jeremiah 36:23).

What is meant by 'three or four leaves'? They said to Jehoiakim: Jeremiah has written a book of Lamentations. He said to them: What is written in it? They read him the first verse: "How does the city sit solitary" (Lamentations 1:1). He said to them: I am king! They read him the second verse: "She weeps sore in the night" (Lamentations 1:2). He said to them: I am king! "Judah is gone into exile due to affliction" (Lamentations 1:3). He said to them: I am king. "The ways of Zion do mourn" (Lamentations 1:4). He said to them: I am king.

They read: "Her adversaries have become the chief" (Lamentations 1:5), He said to them: Who said this? "For the Lord has afflicted her for the multitude of her transgressions" (Lamentations 1:5). Immediately, he cut out all the names of God from the book and burned them in fire. This is as it is written: "Yet they were not afraid, nor rent their garments, neither the king, nor any of his servants that heard all these words" (Jeremiah 36:24). By inference, this shows that they were required to rend their clothing when they saw this.

Yirmiyahu 45:1

The message that Jeremiah the prophet spoke to Baruch the son of Neriah, when he wrote these words in a book by the mouth of Jeremiah, in the fourth year of Jehoiakim the son of Josiah, king of Judah, saying.

Esther 9

(29) Queen Esther, the daughter of Avichayil, and Mordechai the Judean wrote with all their powers to establish this second **epistle** of Purim. (30) He sent letters to all the Judeans, to the one hundred and twenty seven provinces of the kingdom of Achashverosh, words of peace and truth, (31) to establish these days of Purim in their times, as Mordechai the Judean and Queen Esther had established for them, and as they had established the matters of their fasts and their cries for themselves and their offspring. (32) And Esther's bidding established these matters of Purim; and it was written in the **book**.

6. דהיי"ב לה:כה

וַיִּקְוֶנוּ יְרֵמְיָהוּ עַל־יִשְׁרָאֵל וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַשְּׂרָפִים | וְהַשְּׂרוֹת בְּקִינֹתֵיהֶם עַל־יִשְׁרָאֵל עַד־הַיּוֹם וַיִּתְּנֵם לְחֶק עַל־שְׂרָאֵל וְהֵנָּם כְּתוּבִים עַל־הַקִּינֹת :

מצ"ד שם - על הקינות - בספר איכה :

7. גמ' מו"ק כו.

סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּשְׂרַף מְנַלְו? דְּכַתִּיב: "וַיְהִי כִּקְרָא יְהוּדִי שְׁלֹשׁ דְּלֹתוֹת וְאַרְבָּעָה וַיִּקְרַעַהּ בְּתַעַר הַסּוּפֶר וְהִשְׁלִיךְ אֶל הָאֵשׁ אֲשֶׁר אֶל הָאֵחַ וְגו'".

מאי שְׁלֹשׁ דְּלֹתוֹת וְאַרְבָּעָה? אָמְרוּ לִיהוֹשִׁיָא: כְּתִיב יְרֵמְיָהוּ סֵפֶר קִינֹת. אָמַר לְהוּ: מַה כְּתִיב בֵּיהּ? "אִיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד". אָמַר לְהוּ: אֲנָא מְלָכָא. אָמַר לִיהוּ: "בְּכַח תִּבְכֶּה בְּלִילָה". אֲנָא מְלָכָא. "גְּלַתְהָ יְהוּדָה מֵעוֹנֵי". אֲנָא מְלָכָא. "דְּרַכֵּי צִיּוֹן אֲבֵלוֹת". אֲנָא מְלָכָא.

"הֵיוּ צָרִיחַ לְרֵאשִׁי". אָמַר לְהוּ: מֵאֵן אָמְרָה? "כִּי ה' הוֹגֵה עַל רוֹב פְּשָׁעֵיהָ". מִיָּד קָדַר כָּל אֲזָרוֹת שְׂבָה, וּשְׂרָפוּ בְּאֵשׁ. וְהֵינִי דְכַתִּיב: "וְלֹא כִּחְדוּ וְלֹא קָרְעוּ אֶת בְּגָדֵיהֶם", מְקַלְל דְּבָעוּ לְמִיקְרָע.

8. ירמיהו מה:א

הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא אֶל־בָּרוּךְ בְּרִנְיָהוּ בְּכַתְּבוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עַל־סֵפֶר מִפִּי יְרֵמְיָהוּ בְּשָׁנָה הַרְבֵּעִית לִיהוֹשִׁיָא בְּרִיאֲשֻׁנָהוּ מִלֶּךְ יְהוּדָה לְאִמֶּר: ס

9. מצודת דוד ירמיהו מה:א

(א) בכתבו וכו' - בעת שכתב מגילת איכה ומה שאמר את הדברים האלה ר"ל שהזכיר בה המאורעות הרעות אשר ייעד על יהודה וישראל אשר כן באו וזהו מ"ש למעלה קח לך מגילת ספר וכו' (לעיל לו) :

10. אסתר ט

(כט) וַתִּכְתֹּב אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּתֵּאבִיחַיִל וּמְרַדְּכֵי הַיְהוּדִי אֶת־כָּל־תְּקוּף לְקִלְמָשׁ אֶת־אֲגָרוֹת הַפּוֹרְקִים הַזֵּאת הַשְּׁנִיָּת: (ל) וַיִּשְׁלַח סַפְרִים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִים אֶל־שִׁבְעַ וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה מַלְכוּת אַחַשְׁוֵרֶשׁ דְּבַרְי שְׁלֹם וְאַמֶּת: (לא) לְקִלְמָשׁ אֶת־יְמֵי הַפְּרִים הָאֵלֶּה בְּזִמְנֵיהֶם כְּאֲשֶׁר קִלְמָשׁ עָלִיהֶם מְרַדְּכֵי הַיְהוּדִי וְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְכַאֲשֶׁר קִיְמוּ עַל־נַפְשָׁם וְעַל־זַרְעָם דְּבַרְי הַצְּמֹת וְזַעֲקָתָם: (לב) וּמֵאִמֶּר אֶסְתֵּר קִלְמָשׁ דְּבַרְי הַפְּרִים הָאֵלֶּה וּנְכָתֵב בְּסֵפֶר: פ

<p>12. מל"ב כב</p> <p>(ח) וַיֹּאמֶר חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל־שֵׁן הַסֵּפֶר סֵפֶר הַתּוֹרָה מִצֵּאתַי בְּבֵית יְקֹנָק וַיִּתְּנוּ חִלְקִיָּהוּ אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־שֵׁן וַיִּקְרָאֻהוּ: (ט) וַיָּבֵא שֵׁן הַסֵּפֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר הֲתִיכּוּ עִבְדֵיךָ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּבֵית וַיִּתְּנֵהוּ עַל־יַד עֲשֵׂי הַמֶּלְאכָה הַמְּפֹקְדִים בְּבֵית יְקֹנָק: (י) וַיִּגְדַּל שֵׁן הַסֵּפֶר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נִתַּן לִי חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּקְרָאֻהוּ שֵׁן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: (יא) וַיְהִי כִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבָרֵי סֵפֶר הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו: (יב) וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וְאֶת־אַחֵיקָם בְּרִשְׁפָן וְאֶת־עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר: (יג) לָכוּ דַרְשׁוּ אֶת־יְקֹנָק בְּעַדֵי וּבְעַד־הָעַם וּבְעַד כְּלִיָּהוּדָה עַל־דְּבָרֵי הַסֵּפֶר הַנִּמְצָא הַזֶּה כִּי גְדוֹלָה חֲמַת יְקֹנָק אֲשֶׁר־הִיא נִצְתָה בָּנוּ עַל אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֲבֹתֵינוּ עַל־דְּבָרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה לַעֲשׂוֹת כְּכֹל־הַכְּתוּב עָלֵינוּ:</p>	<p>11. ירמיהו לו</p> <p>(י) וַיִּקְרָא בְּרוּךְ בְּסֵפֶר אֶת־דְּבָרֵי יִרְמְיָהוּ בֵּית יְקֹנָק בְּלִשְׁכַּת גְּמַרְיָהוּ בֶן־שֵׁן הַסֵּפֶר בְּחֹצֵר הָעֵלְיוֹן פֶּתַח שַׁעַר בֵּית־יְקֹנָק הַחֹדֶשׁ בְּאַזְנֵי כְּלֵהָעָם: (יא) וַיִּשְׁמַע מִכִּיָּהוּ בְּרוּמְיָהוּ בֶן־שֵׁן אֶת־כְּלֵי־דְבָרֵי יְקֹנָק מֵעַל הַסֵּפֶר: (יב) וַיֵּרָד בֵּית־הַמֶּלֶךְ עַל־לִשְׁכַּת הַסֵּפֶר וְהִנֵּה־שָׁם כְּלֵי־הַשָּׂרִים וְיֹשְׁבֵימָם אֲלִישְׁמַע הַסֵּפֶר וּדְלִיָּהוּ בְּרִשְׁמַעְיָהוּ וְאַלְנָתָן בֶּן־עֲכָבוֹר וְגַמְרְיָהוּ בֶן־שֵׁן וְצַדִּיקְיָהוּ בְּרוּחַנְנִיָּהוּ וְכָל הַשָּׂרִים:</p>
---	--

<p>שמות האנשים העומדים בקריאת ספר התורה (מל"ב כ"ב)</p> <p>אביו של יהויקים אביו של ירמיהו אביו של גמריהו הסופר אביו של אלנתן</p> <p>המלך – יאשיהו חלקיהו הכהן שפן הסופר עכבור</p>	<p>שמות האנשים העומדים בשריפת המגילה (ירמיהו ל"ו)</p> <p>המלך - יהויקים בן יאשיהו הנביא - ירמיהו בן חלקיהו מענתות הסופר - ברוך בן נריה הקורא - גמריהו בן שפן העומדים - אלישמע הספר ודליהו בן שמעיהו ואלנתן בן עכבור וגמריהו בן שפן וצדקיהו בן חננניהו</p>
--	---

<p>14. מל"ב כב</p> <p>(יא) וַיְהִי כִּשְׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶת דְּבָרֵי סֵפֶר הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו:</p>	<p>13. ירמיהו לו</p> <p>(כג) וַיְהִי כִּקְרוֹא יְהוּדֵי שְׁלֹשׁ דָּלְתוֹת וְאַרְבָּעָה יְקָרְעָה בְּתַעַר הַסֵּפֶר וְהַשֵּׁלֶךְ אֶל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר אֶל־הָאֵח עַד־תֵּם כְּלֵי־הַמְּגִלָּה עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאֵח: (כד) וְלֹא פָחְדוּ וְלֹא קָרְעוּ אֶת־בְּגָדֵיהֶם הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו הַשְּׁמַעִים אֶת כְּלֵי־דְבָרֵי הָאֵלָה:</p>
--	--